היינו דקאתו ואמרו ליה מהו לבודקו אלא אי אמרת מבן עשרים כי בדקו ליה מאי הוי והא [א]תנן [א]בן עשרים שלא הביא שתי שערות יביאו ראיה שהוא בן עשרים והוא הסרים [ב]לא חולץ ולא מיבם לאו איתמר עלה אמר ר' שמואל בר רב יצחק אמר רב [ג]והוא שנולדו בו סימני סרים אמר רבא דיקא נמי דקתני והוא הסרים שמע מינה וכי לא נולדו לו סימני סרים עד כמה תני ר' חייא [ד]עד רוב שנותיו (א) כי אתא לקמיה דרבי חייא אי כחיש אמר להו ליברי ואי אברי אמר להו ליכחוש דהני סימני זמנין דאתו מחמת כחישותא זמנין דאתו מחמת בריותא [ה]איבעיא להו תוך זמן כלפני זמן או כלאחר זמן (אמר) רבא אמר רב נחמן [ו]תוך זמן כלפני זמן רבא בר רב שילא אמר ר"נ תוך זמן כלאחר זמן והא דרבא [ז]לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דההוא תוך זמן (ב) דאזיל זבין נכסי ואתא לקמיה דרבא אמר להו לא עשה ולא כלום מאן דחזא סבר משום דתוך זמן כלפני זמן ולא היא התם שטותא יתירתא חזא ביה דהוה קא משחרר להו לעבדיה שלח ליה גידל בר מנשיא [ח]לרבא ילמדנו רבינו תינוקת בת ארבע עשרה שנה ויום אחד יודעת בטיב משא ומתן מהו שלח ליה [ט]אם יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח וממכרה ממכר ולישלח ליה תינוק [י]מעשה שהיה כך היה ולישלח ליה תינוקת בת שתים עשרה שנה ויום אחד מעשה שהיה כך היה [כ](והא דרבא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר ד)ההוא פחות מבן עשרים דאזל זבין נכסי [ל][אבוהו כגידל בר מנשיא] אתא לקמיה דרבא אמרו ליה קרוביה זיל אכול תמרי ושדי ביה קשייתא בי רבא עבד הכי אמר להו זבינַיה לאו זביני כי קא כתבו ליה שטרא אמרו ליה לקוחות זיל אימא ליה לרבא מגלת אסתר בזוזא שטרא דמר בזוזא אזל א"ל אמר להו זביניה זביני אמרו ליה קרוביה לקוחות אגמרוהו אמר להו מסברי ליה סבר (ג) כיון דמסברי ליה וסבר מידע ידע והאי דעבד הכי חוצפא יתירא הוא דהוה ביה אמר רב הונא בריה דרב יהושע [מ]ולעדות עדותו עדות אמר מר זוטרא [נ]לא אמרן אלא למטלטלי אבל למקרקעי לא א"ל רב אשי למר זוטרא מ"ש מטלטלי [ס]דזביניה זביני אלא מעתה הא דתנן [ע]הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין ה"נ דעדותן עדות א"ל התם [פ]בעינא [צ]ועמדו שני האנשים וליכא [ק]אמר אמימר [ר]ומתנתו מתנה א"ל רב אשי לאמימר השתא ומה זביני דמקבל זוזי אמרת דלא דלמא מוזיל ומזבין כל שכן מתנה דלא מטי ליה ולא מידי א"ל

רש"י

לאו מי איתמר עלה כו'. הכא נמי הוה מצי לשנויי בפחות מזמן מכר והיה יודע בטיב משא ומתן והיו רוצים לבודקו אם הביא שתי שערות אם לאו שאם הוא קטן הרי כפעוטות שאין ממכרן ממכר במקרקעי כדאמרינן בסמוך אלא שפיר קא משני: הכי גרים ר"ת. דזימנין דאתו מחמת בריאותא וזימנין דאתו מחמת כחישותא. והכי גרסי' בהאשה רבה (יבמות דף צז.) (ב) בכל הספרים וכן נראה יותר דכי אתו לקמיה דרבי חייא משמע שעדיין לא הביאו שתי שערות ולכך אמר להבריאם או להכחישם כדי להביא שערות ולא כספרים דגרסי זימנא דנתרי מחמת בריותן: **מקחה** מקח וממכרה ממכר. לאו דוקא נקט מקחה מקח דהא פשיטא אלא איידי דנקט ממכרה ממכר נקט נמי מקחה מקח:

לא אמרו אלא במטלטלי אבל מקרקעי לא. אין לפרש לעדות קרקע דמאי שנא למטלטלי ועוד דהכא לא שייכא שום שטות אלא נראה לפרש דהיינו עדות שיאמרו כך וכך היתה שוה זו הקרקע דכיון דמיקרבא דעתיה לגבי זוזא (ד) ישום אותה[ו] יותר משווייה אבל מטלטלים לא ישום אותם[ז] יותר משווים דמיקרבא דעתיה נמי לגבי מטלטלי וגם אין הפסד[ח] במקרקעי כמו[ט] במטלטלי:

תוספות

היינו דאמרו ליה מהו לבודקו. שאם לא ימצאו בו שערות יחזיקוהו כקטן עד עשרים כדמפרש ואזיל. ודוקא לענין למכור בנכסי אביו תרתי בעינן שמנה עשרה שנים ושערות אבל לענין עונשים ומלות מבן י"ג חשיב גדול אם הביא שערות: **יביאו ראיה.** קרובי האלמנה כדי לפטרה מזה היבם להתירה לשוק בלא חליצה ויבום: **והוא הסרים כו'.** והרי הוא סרים ולא חולץ ולא מיבם כדאמר ביבמות [עט:] דלא קרינא ביה להקים לאחיו שם[ט] וכל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה. אלמא מבן עשרים ואילך אע"ג דלא אייתי שערות כגדול מחזקינן ליה ומפני שהוא סרים לא אייתי שערות: **והוא שנולדו בו סימני סרים.** סימנין המפורשין ביבמות (דף פ:) דכיון דאיכא תרתי חשבינן ליה כגדול אבל בן עשרים שלא הביא שערות ואין בו סימני סרים חשבינן ליה כקטן עד רוב שנותיו כדמפרש ואזיל ואי נולדו בו סימני סרים מקמי דליהוי בן עשרים ושערות נמי לא אייתי אכתי לא סמכינן למיחשביה סרים עד דליהוי בן עשרים ויהא בו סימני סרים דאיכא תרתי: **וכי לא נולדו בו סימני סרים.** ושערות נמי לא הביא עד כמה נחזיקהו כקטן: **רוב שנותיו.** ל"ו שנים שהן רוב שבעים כדכתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה (תהלים צ): **הני סימנים וזמנין כו'.** פירוש הוי ואדלקמיה קאי כי אתו לקמיה דר' חייא כו': **כחישותא.** כשהנער כחוש בבשרו: **כי אתו לקמיה.** המתעכבין יותר מדאי להביא שערות: **אכחשוהו.** דלמא מחמת בריאותא נתרו להו: **תוך זמן.** שנת שמנה עשרה גופיה למר ושנת עשרים גופיה למר והביא שערות: **כלפני זמן.** שאין מכירתו מכירה בנכסי אביו: **דההוא תוך זמנו.** שמכר בנכסי אביו: **ולא היא.** מהכא לא פשטינן ליה: **דקא משחרר להו לעבדיה.** וזהו איבוד ממון נחנס שאין לו בה הנאה: **אית דגרסי מקחה מקח וממכרה ממכר במטלטלין ולא מבעיא בת ארבע עשרה אלא אפי' בבת שש ובבת שית כדתנן הפעוטות כו' ומוקים להו בגיטין בבר שית ובבר שבע אלא מעשה שהיה כך היה.** ולא נהירא דמאי אתא לאשמועינן מתני' היא[י] הפעוטות מקחן מקח כו' ואפילו אין יודעין יפה בטיב משא ומתן דהא בבר שית בבר שבע מוקמית לה. ונראה בעיני דבמקרקעי מיירי ולא גרסינן במטלטלין והכי מפרש לה שלח ליה רב גידל בר מנשיא לרב ילמדנו רבינו תינוקת בת י"ד שיודעת בטיב משא ומתן מהו למכור בנכסי אביה אע"ג דלא הויא בת עשרים. מהכא שמעינן דעד השתא איירינן באין יודע כל כך בטיב משא ומתן ואפילו הכי מבן עשרים ואילך מוכר בנכסי אביו הואיל ואינו שוטה ממש אבל בפחות מבן עשרים בעינן חכמה יתירה למכור בנכסי אביו: ה"ג **שלח ליה אם יודעת בטיב משא ומתן מקחה מקח וממכרה ממכר ולישלח ליה בתינוק כו'**: **והא דרבא לאו בפירוש כו'** לא גרסינן הכא כלל וה"ג **ההוא פחות מבן עשרים שמכר בנכסי אביו כגידל בר מנשיא.** כחזקת יודע בטיב משא ומתן: **אתא לקמיה דרבא.** כדי לחזור בו ולומר שאינו יודע בטיב משא ומתן: **אמרו ליה קרוביה.** לאותו יתום: **זיל אכול תמרי.** והשלך גרעינים לפני רבא ויהיה סבור שאתה שוטה ויחזיר לך נכסיך: **כי כתבו ליה שטרא.** פסק דין שיחזירו לו נכסיו: **אמרו ליה לקוחות כו'.** הורוהו דבר חכמה שיאמר לפני רבא ויחשב חכם בעיניו ויודע בטיב משא ומתן ולא יפסידו לקוחות מקחם: **מגילת אסתר.** שהוא דבר גדול רגיל סופר לכתוב בזוזא ובשביל שטר קטן שכותב לי שואל לי זוז כתמיה: **אמרו ליה.** קרובים לרבא: **לקוחות אגמרוהו.** לומר כן להאי אך אינו יודע כלום: **אמר להו כיון דמסברי ליה.** דבר חכמה ויודע להבין חכם הוא וממכרו ממכר והאי דשדא קשייתא חוצפא בעלמא הוא דעבד ולא מתוך שטות: **א"ר (זירא) [הונא] ולעדות מעיד.** אע"פ שאמרנו בפחות מכ' שאינו יודע בטיב משא ומתן אינו מוכר בנכסי אביו אבל לעדות נאמן הוא להעיד מה שראה ושמע מבן י"ג ואילך שהביא שתי שערות הואיל ואינו שוטה: **אלא במטלטלי.** בעדות מטלטלי אע"פ שאינו יודע בטיב משא ומתן דהיינו פעוטות ה"נ דעדותו במטלטלי הויא עדות: **אלא מעשה הא דקתני הפעוטות כו'.** ומוקמינן לה בגיטין בבר שית בבר שבע: **ועמדו שני האנשים.** בעדות מוקמינן לה במסכת שבועות (דף ל.) ובעינן אנשים ולא קטנים: **אמר אמימר ומתנתו.** של בן י"ג ויום אחד הויא מתנה אע"פ שאינו יודע בטיב משא ומתן ואין מכירת קרקעותיו מכירה: **השתא ומה זביני דקביל זוזי.** דלדך חכמה היא זאת אפילו הכי תקינו רבנן דלא ליהוי זביני עד שיהא בן עשרים הואיל ואינו בקי בטיב משא ומתן מתנה שהוא לדבר שטות מיבעי דתקינו רבנן דלא ליהוי מתנה:

א"ל

תורה אור השלם

גליון הש"ס

הגהות הב"ח

מוסף רש"י

רבינו גרשום

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com